

บทที่ 5

ดัชนีปริงเฉทในกระบวนการจัดการปฏิสัมพันธ์

กระบวนการจัดการปฏิสัมพันธ์เป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งของปริงเฉทที่ว่าด้วยเรื่องกระบวนการแลกเปลี่ยนบทบาทของผู้ร่วมสนทนา และผลัดในการสนทนา การสนทนาโดยทั่วไปจะมีผู้ร่วมสนทนาตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป แต่ในแต่ละผลัดจะมีผู้พูดเพียงหนึ่งคนเท่านั้น จึงต้องมีการพิจารณาว่าใครจะเป็นผู้พูดและผู้ฟัง ผู้พูดจะสามารถครองผลัดหรือพูดได้นานเท่าใด และผู้ร่วมสนทนาคนใดจะเปลี่ยนบทบาทจากผู้ฟังมาเป็นผู้พูดในช่วงที่มีการเปลี่ยนผลัดในการพูดได้ซึ่งเรียกว่า จุดทิ้งเปลี่ยนผลัด (transition relevance place : TRP) ดังที่ผู้วิจัยได้กล่าวไปแล้วในบทที่ 2

แซคและคณะ (Sacks et al., 1974) กล่าวว่า ผลัดในการพูดมีหน่วยสำคัญที่เรียกว่า หน่วยผลัดในการพูด (turn) ในแต่ละหน่วยผลัดในการพูดจะประกอบด้วยหน่วยย่อยในผลัด (turn constructional unit หรือ TCU) หน่วยย่อยในผลัดอาจจะเป็นคำ วลี หรือประโยคที่ประกอบกันเป็นผลัดในการพูดของผู้พูดหนึ่งคน

กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับระบบผลัดในการพูดมี 5 กระบวนการ คือ การเริ่มผลัด การดำเนินผลัด การส่งผลัด การรับผลัด และการชิงผลัด ดังได้เสนอไปแล้วในบทที่ 2 (หน้า 8-9)

จากการวิเคราะห์หน้าที่ของดัชนีปริงเฉทที่พบในข้อมูล พบว่ามีดัชนีปริงเฉททำหน้าที่หลักในกระบวนการจัดการปฏิสัมพันธ์ 3 ดัชนี และแสดงหน้าที่ย่อยในกระบวนการเพียง 4 หน้าที่ คือ ดัชนีปริงเฉทแสดงการดำเนินผลัด ดัชนีปริงเฉทแสดงการส่งผลัด ดัชนีปริงเฉทแสดงการรับผลัด และดัชนีปริงเฉทแสดงการขัดจังหวะผลัดหรือชิงผลัด ส่วนดัชนีปริงเฉทแสดงการเริ่มผลัดนั้นไม่พบในข้อมูลการสนทนาครั้งนี้

1) ดัชนีปริงเฉทแสดงการดำเนินผลัด ได้แก่

ดัชนีปริงเฉท { $?a$ } มีรูปแบบ 3 รูป คือ $?a:^{211}$, $?a:^{211}$ และ

$?w:^{211}$

2) ดัชนีปริงเฉทแสดงการรับผลัดและการส่งผลัด ได้แก่ ดัชนีปริงเฉท $\{ha\}^1$ ซึ่งมีรูปแปร 22 รูป และสามารถแบ่งกลุ่มรูปแปรได้เป็น 3 กลุ่ม คือ

ก) กลุ่มรูปแปรที่แสดงการรับผลัดแบบคล้องตามและเห็นด้วย มี 19 รูป

\underline{ha}^{33}	\underline{ra}^{33}	\underline{ra}^{21}	\underline{ha}^{33}	\underline{ra}^{33}
\underline{ra}^{33}	\underline{ra}^{35}	\underline{ra}^{35}	\underline{ra}^{33}	\underline{ra}^{33}
\underline{ra}^{33}	\underline{ra}^{35}	\underline{ra}^{35}	\underline{ra}^{41}	\underline{ra}^{33}
\underline{ra}^{33}	\underline{ra}^{35}	\underline{ra}^{41}	\underline{ra}^{21}	

ข) กลุ่มรูปแปรที่แสดงการรับผลัดแบบแย้งความ มี 2 รูป คือ \underline{ra}^{33} และ \underline{ra}^{33}

ค) กลุ่มรูปแปรที่แสดงการรับผลัดและส่งผลัด เพื่อกระตุ้นให้ผู้พูดคนก่อนพูดซ้ำมี 1 รูป คือ \underline{ha}^{35}

3) ดัชนีปริงเฉทแสดงการขัดจังหวะผลัดหรือชิงผลัด ได้แก่

ดัชนีปริงเฉท $\{ra\}$ มีรูปแปร 1 รูป คือ \underline{ra}^{41}

5.1 การแสดงหน้าที่หลักและหน้าที่รองของดัชนีปริงเฉทในกระบวนการจัดการปฏิสัมพันธ์

ดัชนีปริงเฉทที่ทำหน้าที่หลักในกระบวนการจัดการปฏิสัมพันธ์ มี 5 ดัชนี ดังนี้

5.1.1 ดัชนีปริงเฉทที่ทำหน้าที่หลักแสดงการดำเนินผลัด

ดัชนีปริงเฉทที่ทำหน้าที่หลักแสดงการดำเนินผลัด คือ ดัชนีปริงเฉท $\{ra\}$

$\{ra\}$ เป็นดัชนีปริงเฉทที่ทำหน้าที่หลักในการดำเนินผลัดในการพูด มีหน้าที่รองแสดงวงกรรมให้ผู้ฟังทราบว่าผู้พูดยังพูดไม่จบความ ในกระบวนการจัดการเป้าหมายของการสนทนา

การใช้ $\{ra\}$ แสดงให้ผู้ฟังทราบว่าผู้พูดยังต้องการรักษาสิทธิการพูดในผลัดนั้นอยู่ แม้ว่าผู้พูดจะยังนึกสาระที่ต้องการพูดไม่ออก หรืออาจจะนึกออก แต่กำลังเรียบเรียงสารถนั้นอยู่ในความคิด จึงยังไม่สามารถพูดออกมาในขณะนั้นได้ ดังนั้นผู้พูดจึงใช้ $\{ra\}$ เพื่อแสดงให้ผู้ร่วมสนทนาทราบว่าตนมีบางสิ่งบางอย่างที่ต้องการพูดต่อไป และยังไม่ต้องการส่งผลัดให้แก่ผู้ร่วมสนทนาคนอื่นในขณะนั้น

prefacing the pause with a conjunction (e.g., And, But, Or, Yet), which indicates that a sentence is in the process of being uttered, so that taking the floor will be have to be construed as an interruption. Or, the speaker may vocalize the pause (with *Uhhhhhhh*) while he collects his thoughts; as long as one is vocalizing, he has the floor, even if he is not saying anything.”

(Green, 1989 : 154)

เมย์ (Mey, 1993) ก็ได้เสนอข้อสังเกตเกี่ยวกับจุดฟังเปลี่ยนผลัดว่า ผู้พูดสามารถใช้จุดฟังเปลี่ยนผลัดในการส่งผลัดให้แก่ผู้พูดคนต่อไปซึ่งคนเลือกไว้แล้ว หรืออาจจะส่งผลัดโดยไม่ใช่เฉพาะว่าใครจะเป็นผู้พูดคนต่อไปก็ได้ ในกรณีที่ผู้พูดต้องการพูดต่อและไม่ต้องการส่งผลัด ผู้พูดอาจใช้วิธีกบหรือปกปิดจุดฟังเปลี่ยนผลัดนั้นโดยการเบ่งเสียง เช่น *Aaahhm* ในช่วงที่สามารถเปลี่ยนผลัดได้ เพื่อแสดงให้ผู้ร่วมสนทนาคนอื่นทราบว่าตนยังไม่ต้องการส่งผลัด

A TRP can be exploited by the speaker holding the floor, either directly, for the purpose of allocating the right to speak to another conversationalist of his or her choice..., or indirectly, by throwing the floor wide open to whoever feels like getting into the fray... Alternatively, the speaker may just ignore the TRP and continue past it...Other speakers employ the technique of ‘masking’ a TRP by emitting a more or less ‘threatening’ sound at potential transition points (such as ‘Aahhm’), thus warning other speakers of their intention to continue past the TRP as soon as they have got their breath.”

(Mey, 1993 : 217)

การเปล่งเสียงในช่วงหยุด เพื่อแสดงการดำเนินผลัดของผู้พูดนี้ มีได้หลายรูปใน
แต่ละภาษา และในภาษาไทยนครศรีธรรมราชก็เช่นกัน นอกจากนี้จะมีรูปแปรทั้ง 3 รูปของ
ดัชนีปริงเฉท *7a*:²¹ / แล้ว ยังมีรูปแปรอื่น เช่น *7a*:³³ ซึ่งไม่ปรากฏในข้อมูลนี้

5.1.2 ดัชนีปริงเฉทที่ทำหน้าที่หลักแสดงการรับผลัดและการส่งผลัด ดัชนีปริงเฉทที่ทำหน้าที่หลักแสดงการรับผลัดมีดังนี้

5.1.2.1 ดัชนีปริงเฉท { *ha* }

ในตอนต้นผู้วิจัยได้กล่าวไปแล้วว่า ดัชนีปริงเฉท { *ha* } มีรูปแปรจำนวน 22 รูป
ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ หรือ 3 กลุ่มย่อย คือ กลุ่มรูปแปรที่แสดงการรับ
ผลัดแบบคล้ายตาม กลุ่มรูปแปรที่แสดงการรับผลัดแบบแย้งความ และกลุ่มรูปแปรที่แสดง
การรับผลัดเพื่อส่งผลัดกระตุ้นให้ผู้พูดคนก่อนพูดซ้ำ ดังนี้

5.1.2.1.1 กลุ่มรูปแปรที่แสดงการรับผลัดแบบคล้ายตาม

รูปแปรกลุ่มนี้มีหน้าที่หลักแสดงการรับผลัดในการพูด มีหน้าที่รองแสดง
การรับทราบข้อมูลแบบคล้ายตามและสนับสนุน ในกระบวนการจัดการเป้าหมายของ
การสนทนา แสดงสถานะของสาระแบบนี้ก็ออกในกระบวนการปรับความสอดคล้องของสาระ
และแสดงอารมณ์และระดับความจริงจังในการกล่าวถ้อยในกระบวนการปรับความสอดคล้องของ
ทัศนคติของผู้ร่วมสนทนา

รูปแปรกลุ่มนี้แสดงการรับผลัดในจุดพึงเปลี่ยนผลัด ซึ่งอาจเป็นการรับผลัดใน
การพูดจากผู้ร่วมสนทนาคนอื่น หรืออาจเป็นการรับผลัดของตนเองโดยการกล่าวโต้ตอบ
ถ้อยคำของตนเองก็ได้ ทั้งนี้ผู้พูดอาจรับผลัดเพื่อเริ่มผลัดของตนเอง หรืออาจรับผลัดเพื่อส่ง
ผลัดต่อไปยังผู้พูดคนเดิม หรือผู้ร่วมสนทนาคนอื่นก็ได้

นอกจากนี้ รูปแปรกลุ่มนี้มีหน้าที่รองแสดงให้ผู้ฟังทราบว่าสิ่งที่ผู้ฟังหรือผู้พูดพูด
นั้น ผู้พูดเห็นด้วยและสนับสนุนว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องแล้ว นอกจากนี้ { *ha* } ยังแสดง
สถานะของสาระแบบนี้ก็ออก กล่าวคือ สาระที่ผู้พูดได้ฟังมานั้นเป็นสิ่งที่ผู้พูดนี้ก็ออกและ
เข้าใจได้

ตัวอย่าง (2) บทสนทนาที่ 5 “จิบนววิสาสะ” (59 - 68)

C : tɔk4 loŋ5 ju:3 he:ŋ1 di:əw3 kan3 ma2 kap3 nɔ:ŋ7 cha:j5 ?
 ตก ลง อยู่ ที่ เดียว กัน โหม กับ นื่อง ชาย
 B : ju:3
 อยู่

he:ŋ1 di:əw3.
 ที่ เดียว
 D : kha²¹.

B : man2 maj2 - thi:əw6 - ʔaj4 kha:6 cha:w6 maj2 thi:əw6 je:k6 kan3
 มัน ไม่ เทียว ไร่ ค่าเช่า ไม่ เทียว แยก กัน
 nak1 re:ŋ5. han2 /e³³.
 มาก นั้ก นั้น

C : di:3 kan3 /e³³. da:j4 chu:əj6 du:3 le:5
 ดี คั้วย ได้ ช่วย ดู แล
 kan3, we:5 la:5 cep3 kha:j2 maj2 ba:j3.
 กัน เว ลา เจ็บ ไข้ ไม่ สบาย

B : ha³³. ha³³. man2 chu:əj6 -
 มัน ช่วย
 da:j4 chu:lɔ6 kan3 du:5 le:5.
 ได้ ช่วย กัน ดู แล

ในตัวอย่างนี้เป็นการสนทนาเรื่องลูกของ B โดย C ถามว่าลูกชายกับลูกสาวของ B ซึ่งมาศึกษาที่กรุงเทพฯ ได้ย้ายมาพักอยู่ที่เดียวกันหรือยัง เพราะ C ทราบว่าทั้งสองคนไม่ได้พักอยู่ที่เดียวกัน เมื่อ B และ D ซึ่งเป็นลูกสาวของ B ตอบว่าตอนนี้ได้ย้ายมาพักอยู่ที่เดียวกันแล้ว C จึงแสดงความเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดี คือ พี่น้องจะได้ดูแลซึ่งกันและกันเวลาเจ็บไข้ได้ป่วย B รับผิดชอบในจุดที่เปลี่ยนแปลงผลัดและกล่าวได้ตอบด้วยคำของ C โดยใช้รูปแปร *ha*³³ แสดงให้ C ทราบว่าสิ่งที่ C กล่าวมานั้นตนนี่ออก เข้าใจและเห็นด้วย

การรับผิดชอบในตัวอย่าง (2) นี้มีทั้งแบบที่ผู้พูดรับผิดชอบโดยใช้เพียงดัชนีปริจเฉท *ha*³³ ในการตอบรับแล้วปล่อยให้ผู้ที่พูดอยู่ก่อนแล้วพูดต่อไป และการกล่าวรับผิดชอบด้วยตนเองพูดต่อ ในกรณีแรกนั้นผู้พูดกล่าวตอบรับและสนับสนุนด้วยคำของผู้พูดคนก่อนเพียงสั้นๆ เพื่อแสดงว่าตนกำลังตั้งใจฟังและเข้าใจสิ่งที่ผู้พูดอีกคนกล่าว แต่ไม่ต้องการพูดต่อ

แม้ว่าคนจะมีสิทธิ์พูดในผลัดนั้น เนื่องจากต้องการให้บทสนทนาที่เกิดจากผู้พูดอีกคนหนึ่ง ดำเนินต่อไปเรื่อยๆ เช่นเดียวกัน ในภาษาอังกฤษ เมย์ (Mey, 1993) กล่าวว่า การที่ผู้ฟัง แสดงการตอบรับสิ่งที่ผู้พูดคนก่อนกล่าวไว้โดยการกล่าวด้วยคำเพียงสั้นๆ เช่น I see หรือ Right นั้นทำให้เกิดการถ่วงไหลของบทสนทนา เมย์เรียกการกระทำนี้ว่า “การสื่อสารตอบกลับ” หรือ “back - channelling”

“the phenomena that are often gathered to the common denominator of ‘back - channelling’ may vary in shape and frequency, but are always of great importance for the flow of conversation. The ‘back - channeller’ provides support for the speaker in the form of short utterances (‘I see’, ‘Right’ and so on), or of various, more or less articulated noises (regular phonetic ones as well as others).”

(Mey, 1993 : 217 - 218)

จะเห็นว่า *ha*³³ ในตัวอย่าง (2) เป็นการรับผลัดในการพูดจากผู้ร่วมสนทนาค้นคนอื่น แต่จากข้อมูลการสนทนา ผู้วิจัยพบว่ามีการรับผลัดในการพูดซึ่งเป็นของผู้พูดเอง กล่าวคือ ผู้พูดแสดงการตอบรับต่อสิ่งที่ตนกล่าว โดยไม่รอให้ผู้ร่วมสนทนาแสดงการได้ตอบว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง (3) บทสนทนาที่ 7 “ได้ร่มไหม” (343 - 348)

A : mwe:ən1, mwe:ən1 paj3 chu:əj6 luŋ5
 เหมือน เหมือน ไป ช่วย ลุง
 waj5 kap3 luŋ5 pan3 phan5 ni:7, man2 ?i4 ?aw3 prw:3
 ไว กับ ลุง ป็น อย่าง นี้ มัน จะ เอา ยังไง
 thi:5, raw7. maj2 ru:7 paj3 ?aw3 prw:3. ?əj4 - tha:2 khaw2
 สักที เรา ไม่ รู้ ไป เอา ยังไง ไ้ ถ้า ถ้า
 ha:j2 kin3 kha:w2 raj1, ?ə.³⁵, cha:j6 ma2, na⁴⁵, ?ə.³³, wa:6
 ให้ กิน ข้าว อะไร ไซ้ โหม ว่า

khon5 kan3 ʔe:ŋ3, ʔe:³³, kin3 sak1 mu:7 thi⁴⁵, cha:j6 ma2,
 คน กันเอง กิน ตักมือ ไข่ใหม่
 wa:6 khon5 kan3 ʔe:ŋ3,
 ว่า คน กันเอง

ในตัวอย่างนี้เป็นการสนทนาเรื่องการไปช่วยงานศพของคนที่ยังรู้จักกัน A กล่าวว่า หากคนเคยรู้จักสนิทสนมกับผู้ตายมาก่อนก็อยากไปช่วยงานศพด้วยใจ และไม่ต้องการรับค่าตอบแทนเป็นเงินอย่างที่คนอื่นทำกัน แต่หากเจ้าภาพจะตอบแทนโดยการให้รับประทานอาหารก็น่าจะได้เพราะถือว่าเป็นคนที่คุ้นเคยกัน โดย A ซึ่งเป็นผู้ที่กำลังพูดอยู่นั้นใช้รูปแบบที่แตกต่างกันของดัชนีปริจเฉท {ha} คือ ʔe:³⁵ และ ʔe:³³ แสดงการรับผลัตถ์ของตนเองเป็นระยะ เพื่อสนับสนุนด้วยคำที่ตนเองกล่าวและเพื่อให้การพูดของตนดำเนินต่อไปโดยไม่ต้องรอการตอบรับและการสนับสนุนจากผู้ร่วมสนทนา ในกรณีเช่นนี้ A จึงเป็นทั้งผู้พูดและผู้ฟังในขณะเดียวกัน

ในบางบริบทผู้พูดอาจใช้ {ha} แสดงการตอบรับต่อสิ่งที่คนฟังนี่กออกหรือเพิ่งเห็นก่อนหน้าที่จะพูดเล็กน้อย จึงแสดงการตอบรับต่อความคิดของตนเองหรือสถานการณ์ในขณะนั้น ดังตัวอย่าง (4) และ (5)

ตัวอย่าง (4) บทสนทนาที่ 1 “กิ้งก่า” (1-2)

A : ʔe:³³, pe:ŋ4, kiŋ4 ka:3 lu:k6 mi:5 lu:k6 le:w7 le⁴⁵.

แป้ง กิ้ง ก่า ลูก มี ลูก แล้ว

B : mi:5 lu:k6 le:w7 ʔe:1 ?

มี ลูก แล้ว เหนอ

ตัวอย่างนี้เป็นการสนทนาเรื่องกิ้งก่า A เพิ่งนี่กออกว่ายังไม่ได้ออกเรื่องลูกกิ้งก่าให้ B ทราบ จึงใช้ ʔe:³³ ซึ่งเป็นรูปแบบของดัชนีปริจเฉท {ha} ตอบรับกับความคิดของตนในขณะนั้นก่อนที่จะบอก B ว่ากิ้งก่าที่บ้านมีลูกแล้ว

ตัวอย่าง (5) บทสนทนาที่ 5 “จิบชาวิสาสะ” (498 - 500)

E :

khaw2 klue3,

เค้า กั่ว

ในตัวอย่างนี้ เมื่อ B ออกความเห็นว่ามันวดยที่ชื่อโทตันควรจะใช้หัวชนคู่ต่อสู้ A ก็แสดงให้ B ทราบว่าตนก็คิดอย่างนั้นเหมือนกัน และแสดงความเห็นด้วยทันที โดยไม่รอให้ B พุดจบเนื่องจากสิ่งที่ B พุดเป็นสิ่งที่ตนกำลังคิดอยู่ จึงแสดงว่าสิ่งที่ B พุดนั้นเป็นสิ่งที่ถูกใจตนและตนเห็นด้วยอย่างไม่มีข้อโต้แย้งด้วยการใช้รูปแปร ʔe:³³

2) รูปแปรที่มีเสียงสูงขึ้น มี 5 รูป คือ ʔe:³⁵, ʔe:³⁵, ʔe:³⁵, ʔe:³⁵ และ ʔu:³⁵

รูปแปรที่มีเสียงสูงขึ้นนี้ แสดงให้ทราบว่าผู้พุดนี้กออก เข้าใจ และเห็นด้วยกับกับสิ่งที่ผู้พุดคนก่อนกล่าวไว้ ซึ่งระดับความจริงจึงในการกล่าวด้วยมีมากกว่าพูดของรูปแปรที่มีเสียงกลางระดับและรูปแปรที่มีเสียงต่ำตก โดยเฉพาะรูปแปรที่มีพยางค์เสียงยาว เช่น ʔe:³⁵ และ ʔe:³⁵ ก็จะยิ่งแสดงว่าผู้พุดนี้กออก เข้าใจ และเห็นด้วยอย่างยิ่ง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง (7) บทสนทนาที่ 4 “ร้านน้ำชา” (131 - 134)

D : phuək6 dek3 ke:3 ma:k6 re:ŋ5.

พวก เด็ก เกเร มาก นึก

E : ʔe:³⁵ _ ja:3 paj3 le:5 nɪ³³. man2 ke:3 maj2 ri:əŋ5 naŋ1 sw:1

อย่า ไป จู มัน เกเร ไม่ เรียน หนังสือ

nɪ³³. dek3 thi:6 man2 ju:3 khe:6 dek3 thi:6 man2 maj2 ri:əŋ5

เด็ก ที่ มัน อยู่ โกล้ เด็ก ที่ มัน ไม่ เรียน

naŋ1 sw:1 nɪ³³, man2 ca4 chak6 paj3 le:j5.

หนังสือ มัน จะ ซักชวน ไป เลย

ในตัวอย่างนี้เป็นการสนทนาเรื่องสภาพแวดล้อมที่บ้านของ E ซึ่ง D บอกว่ามีเด็กเกเรมาก E จึงแสดงให้ทราบว่าด้วยคำที่ D กล่าวนั้นเป็นจริงและตนก็เห็นด้วยอย่างยิ่งโดยการใช้รูปแปร ʔe:³⁵

ในกรณีที่นำรูปแปร ʔe:³⁷ ซึ่งมีเสียงกลางระดับมาแทนที่รูปแปร ʔe:³⁵ ผู้วิจัยพบว่าระดับความจริงจึงในการกล่าวด้วยจะลดน้อยลงกว่าเดิม

3) รูปแปรที่มีเสียงสูงตก มี 2 รูป คือ ʔe:⁴¹ และ ʔum⁴¹

รูปแปรที่มีเสียงสูงตกแสดงความจริงจึงในการกล่าวด้วยของผู้พุด และแสดงว่าผู้พุดเพิ่งทราบหรือระลึกได้ในขณะที่กล่าวด้วย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ro:ŋ5 ri:ən5.
 โรง เรียน

B : thi:6 naj1 ? pha:2 pɔ:3 - pha:2 pa:3 raj1 ?
 ที่ โหน ผ้า ป้อ ผ้า ป่า อะไร

C : thi:6 thu:ət3, thi:6
 ที่ ทวด ที่

thu:ət3 tho:ŋ5. ha:1 ta:ŋ3 suw:7 khɔm5 piw5 te:2. (หัวเราะ)
 ทวด ทอง หา ดั่งค์ ซื่อ คอม พิว เดอร์

B : suw:7 khɔm5 piw5 te:2 ? le:w7 phon5 wa:6 pruw:3 law⁴¹ ?
 ซื่อ คอม พิว เดอร์ แล้ว พล ว่า ยังไง

C : ʔuw²¹.

phon5 maj2 phu:t6 raj1. (หัวเราะ) ha:1 ʔaw3 ʔe:ŋ3 le³³. (หัวเราะ)
 พล ไม่ พุด อะไร หา เอา เอง

ตัวอย่างนี้เป็นการสนทนาเรื่องการหางบจัดซื้อคอมพิวเตอร์ให้โรงเรียน C บอกกับผู้ร่วมสนทนาว่าตนต้องพากรรยาไปทอดผ้าป่าที่โรงเรียนที่ภรรยาตนทำงานอยู่ B ถามว่าทอดผ้าป่าอะไรและที่ไหน C ตอบว่าโรงเรียนทวดทองจัดงานทอดผ้าป่าเพื่อหาเงินซื้อคอมพิวเตอร์ เมื่อ B ถามซ้ำ C ได้ใช้รูปแปร ʔuw²¹ ในการตอบรับผลัดอย่างไม่ใส่ใจ เนื่องจากเกิดความเบื่อหน่ายที่ทางรัฐบังคับให้โรงเรียนหาเงินซื้อคอมพิวเตอร์เอง โดยไม่ได้ให้ความช่วยเหลือใดๆ กับทางโรงเรียนเลย

5.1.2.1.2 กลุ่มรูปแปรที่แสดงการรับผลัดแบบแย้งความ

รูปแปรของคัชมีปริงเฉท { *ha* } กลุ่มนี้หน้าที่หลักแสดงการรับผลัดในการพูดเหมือนรูปแปรกลุ่มอื่น แต่มีหน้าที่รองแสดงการปฏิเสธหรือแย้งความ ในกระบวนการจัดการเป้าหมายของการสนทนา

รูปแปรกลุ่มนี้ มีลักษณะทางเสียงที่สั้น และมีเสียงที่เกิดจากการปิดของเส้นเสียงปรากฏร่วมด้วย คือ ʔw³³ และ ʔuw³³ ทั้ง 2 รูปแปรที่พบแสดงการรับผลัดในจุดที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งอาจเป็นการรับผลัดในการพูดของผู้ร่วมสนทนาคนอื่น ผู้พูดจึงกล่าวได้ตอบถ้อยคำของผู้ร่วมสนทนาคนอื่น หรืออาจเป็นการรับผลัดของตนเอง กล่าวคือ ผู้พูดกล่าว

ได้ตอบถ้อยคำของตนเอง นอกจากนี้ /*ʔaɿ³³*/ ยังแสดงให้เห็นให้ผู้ฟังทราบว่าผู้พูดไม่เห็นด้วยกับถ้อยคำก่อนหน้านั้น จึงกล่าวปฏิเสธหรือแย้งความ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง (10) บทสนทนาที่ 7 “ได้ร่มไหม” (108 - 114)

B : phom1 nu:k7 wa:6, ʔaj4 raj1, ʔaj4 thi:6 noŋ7 non5 ha:j2
ผม นึก ว่า อะ ไร ไ้ ที่ นื่อง นน ให้
paj3, fu:əŋ5.

ไป มะเฟือง

A : *ʔaɿ³³*, ma:j2. som2 fu:əŋ5 ju:3 nu:2. nu:2 ʔa²¹.
ไม่ มะเฟือง อยู่ นุ่น นุ่น

C : nu:2 ʔa²¹.

นุ่น

B : le:5, hen1 baj3 ma:j2 ma:j2 kan3.

อู เห็น ใบ กล้าย กล้าย กัน

A : kha:j7 kha:j7 kan3 le⁴⁵.
กล้าย กล้าย กัน

ʔaj4 ni:2 ton4 mo:k6. do:k4 ho:m1 ʔaɿ³³.

ไ้ นี้ ดัน โมก ดอก หอม

ในตัวอย่างนี้เป็นการสนทนาเรื่องต้นไม้ B กล่าวว่าคนคิดว่าต้นไม้ที่กำลังมองอยู่นั้นเป็นต้นมะเฟือง เนื่องจากลักษณะของใบคล้ายคลึงกับต้นมะเฟืองที่ A เคยให้คนไปปลูกที่บ้าน แต่ A ซึ่งรับผลัดในจุดฟังเปลี่ยนผลัดหรือหลังการหยุดเว้นระยะของ B ได้กล่าวปฏิเสธว่าไม่ใช่ต้นมะเฟืองแต่เป็นต้นโมก โดยการใช้ *ʔaɿ³³* เพื่อแย้งว่าสิ่งที่ B คิดและพูดนั้นไม่ตรงกับความเป็นจริง

5.1.2.1.3 รูปแปรที่แสดงการรับผลัดเพื่อส่งผลัดกระตุ้นให้ผู้ฟังพูดซ้ำ ซึ่งพบในข้อมูลนี้มีเพียงรูปเดียว คือ *har³⁵*

har³⁵ มีหน้าที่หลักในการแสดงการรับผลัดเช่นเดียวกับกลุ่มรูปแปรอื่นๆ แต่ *har³⁵* ก่อนข้างแตกต่างจากกลุ่มรูปแปรอื่นๆ ตรงที่มีหน้าที่รอง แสดงวัจนกรรมกระตุ้นให้

กล่าว จึงไม่ได้ยินด้วยคำของ B ดังนั้น E จึงส่งผลัดไปให้ B เพื่อกระตุ้นให้ B กล่าว
ด้วยคำนั้นซ้ำอีกครั้ง

5.1.3 ดัชนีปริงเฉทที่ทำหน้าที่หลักแสดงการขัดจังหวะผลัดหรือชิงผลัด

ดัชนีปริงเฉทที่ทำหน้าที่หลักแสดงการขัดจังหวะผลัดหรือชิงผลัด คือ { ʔə }

{ ʔə } เป็นดัชนีปริงเฉทที่มีหน้าที่หลักแสดงการขัดจังหวะผลัดหรือชิงผลัดใน
การพูด ซึ่งอาจเป็นการขัดจังหวะผลัดของผู้ร่วมสนทนาคนอื่นหรือการขัดจังหวะผลัดของตนเอง
เพื่อแก้ไขด้วยคำที่เกิดก่อนหน้านั้น { ʔə } จึงมีหน้าที่รองแสดงการแก้ไขด้วยคำที่กล่าวไป
แล้วในกระบวนการจัดการเป้าหมายของการสนทนาด้วย

ตัวอย่าง (12) บทสนทนาที่ 7 “ได้ร่มไม้” (431 - 436)

D : ʔaj4 nu:2 man2

ไอ้ นุ่น มัน

maj2 jen3 mɯŋ2, tɔŋ4 ma:j7 khe:6 su:ɔŋ1. (หัวเราะ)

ไม้ เข็น มั่ง คั้น ไม้ ที่ สวน

A : ʔə³³, ʔaj4 nu:2

ไอ้ นุ่น

man2 ro:n7. ple:k4, ro:n7 caŋ3, khe:6 nu:2. hɯ:ɔ1 te:k4 met1

มัน ร้อน แผลก ร้อน จิ้ง ที่ นุ่น เหงื่อ แดก หมด
nɪ³³.

D : maj2 mi:5 rom6, ni5 khɔ:ŋ1, ʔə⁴¹, maj2 mi:5 lom5.

ไม้ มี ร่ม ก็ ไม้ มี ลม

ในตัวอย่างนี้เป็นการสนทนาเรื่องสวนผลไม้ของ A ที่มีอากาศร้อนจัดและไม่ค่อย
มีลมพัดถ่ายเทอากาศ แทนที่ D จะกล่าวว่าอากาศร้อนเนื่องจากไม่มีลม D กลับกล่าวว่า
ไม่มีร่ม เมื่อรู้ว่าผู้พูด D จึงขัดจังหวะผลัดในการพูดของตนเองโดยใช้ ʔə⁴¹ เพื่อกล่าว
ด้วยคำแก้ไขคำพูดของตนเองที่ได้กล่าวไปก่อนหน้านั้น ในกรณีเช่นนี้ผู้พูดทำตัวเสมือนผู้พูด
และผู้ฟังในขณะเดียวกัน

5.2 ตำแหน่งในการปรากฏของดัชนีปริจเฉทในกระบวนการจัดการปฏิสัมพันธ์

จากการศึกษาหน้าที่ของดัชนีปริจเฉทที่ทำหน้าที่หลักในกระบวนการจัดการปฏิสัมพันธ์ มีการปรากฏในตำแหน่งต่างๆ สรุปเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 6 แสดงตำแหน่งในการปรากฏของดัชนีปริจเฉทในกระบวนการจัดการปฏิสัมพันธ์

หน้าที่หลัก	ตำแหน่งที่ปรากฏ ดัชนี - ปริจเฉท	ต้น	ท้าย	เป็น	ต้น	ท้าย	เป็น
		ผลัด	ผลัด	ผลัด	TCU	TCU	TCU
การดำเนินผลัด	{ $7a$ }					X	X
การรับผลัดและ ส่งผลัด	{ $8a$ } ¹			X	X		X
การจึงผลัด	{ $7e$ }						X

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5.3 สรุป

การแสดงผลหน้าที่หลักและหน้าที่รองของดัชนีปริจเฉทในกระบวนการจัดการปฏิสัมพันธ์ สามารถสรุปเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 7 แสดงหน้าที่หลักและหน้าที่รองของดัชนีปริจเฉทในกระบวนการจัดการปฏิสัมพันธ์

- ** หมายถึง กระบวนการที่ดัชนีปริจเฉทแสดงหน้าที่หลัก
- * หมายถึง กระบวนการที่ดัชนีปริจเฉทแสดงหน้าที่รอง

ดัชนีปริจเฉท	กระบวนการจัดการปฏิสัมพันธ์	กระบวนการจัดการเป้าหมายของการสนทนา	กระบวนการปรับความสอดคล้องของภาวะ	กระบวนการปรับความสอดคล้องของทัศนคติของผู้ร่วมสนทนา
{7a}	**	*		
{ha} ¹	**	*	*	*
{7a}	**	*		

ในการวิเคราะห์นี้ พบดัชนีปริจเฉทในกระบวนการจัดการปฏิสัมพันธ์ 3 ดัชนี แสดงหน้าที่ย่อยใน 4 กระบวนการ คือ แสดงการดำเนินผลัด การส่งผลัด การรับผลัด และการจัดจังหวะผลัด ส่วนดัชนีปริจเฉทที่แสดงการเริ่มผลัดนั้นไม่พบในข้อมูลนี้ ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าน่าจะเป็นเพราะข้อมูลการสนทนาเป็นการสนทนาแบบกันเอง ผู้ร่วมสนทนามีความสนิทสนมกันมาก หากผู้ร่วมสนทนาคนใดต้องการพูดก็สามารถพูดได้เลย โดยไม่จำเป็นต้องใช้ดัชนีปริจเฉทในการเริ่มผลัด หรือผู้พูดอาจจะมีวิธีการอื่นๆ ที่ทำให้ผู้ร่วมสนทนาทราบว่าตนกำลังจะเริ่มผลัด เช่น การใช้ภาษาท่าทางและการใช้สายตา อย่างไรก็ตาม หากมีการศึกษาจากข้อมูลการสนทนาที่มีความยาวมากขึ้น

และมีสถานการณ์การสื่อสารที่แตกต่างออกไป อาจทำให้พบดัชนีปริจเฉทแสดง การเริ่มผลัด และ ดัชนีปริจเฉทอื่นๆ ที่แสดงหน้าที่เกี่ยวกับผลัดในการสนทนาเพิ่มเติมจากงานวิจัยนี้

ในบทต่อไป จะเสนอดัชนีปริจเฉทอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งทำหน้าที่หลักในกระบวนการจัดการ เป้าหมายของการสนทนา



สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย